

Skolornas och läroanstalternas lovtider

Modell för ändring av lovtider samt promemoria om nuvarande praxis

Innehåll

Skolornas och läroanstalternas lovtider	1
Inledning	3
1. Modell för att senarelägga sommarlovet och göra vårterminen lättare	5
1.1 Behov av författningsändringar	8
1.2 Konsekvenser	9
2 Skolornas och läroanstalternas arbetstider	14
2.1 Förskoleundervisning och grundläggande utbildning	14
2.2 Gymnasieutbildning	16
2.3 Yrkesutbildning	17
2.4 Yrkeshögskolor och universitet	17
3 Utvecklingen av lovtiderna i Finland	19
4 Lovtider i Europa	20
5 Sammanställning av utlåtandena	22

Inledning

I den här promemorian beskrivs skolornas och läroanstalternas nuvarande praxis gällande lov och så lyfts det fram de centrala konsekvenserna för utbildningssystemet som en eventuell omplacering av lovtiderna medför. Utbildningssystemet bildar en funktionell helhet där förändringar på ett utbildningsstadium återspeglas på följande stadier. Även om utgångspunkten för granskningen är arbets- och lovtiderna inom den grundläggande utbildningen granskas utbildningssystemet som ett kontinuum och dess funktion på alla utbildningsstadier.

Undervisningsminister Adlercreutz har bett undervisnings- och kulturministeriets tjänstemannakår att utreda hur skolornas och läroanstalternas sommarlov kunde flyttas och vilka behov av ändringar omplaceringen skulle medföra i utbildningssystemet. Målet med en eventuell omplacering är att stöda familjernas välbefinnande genom att stärka familjernas möjligheter att ha sommarsemester tillsammans samt att stöda barns och ungas välbefinnande genom att utreda om det är möjligt att göra vårterminen lättare genom att flytta lovtiderna. Ett annat mål är att stöda att arbets- och lovtiderna i det finländska utbildningssystemet är förenligt med semestertiderna i resten av Europa.

Motsvarande utredning har också föreslagits i åtgärdsmotion AM 38/2023 rd som undertecknats av sex riksdagsledamöter. I motionen föreslås att statsrådet vidtar åtgärder för att utreda hur en omplacering av skolelevernas sommarlov påverkar företagandet, sysselsättningen och nationalekonomin samt för att genomföra en senareläggning av lovperioden. I motionen föreslås att skolarbetet ska upphöra två veckor senare än i nuläget, den sista vardagen vecka 24.

Promemorian innehåller en modell som åskådliggör hur det ser ut om sommarlovet senareläggs så att det inleds två veckor senare i juni och skolarbetet inleds efter mitten av augusti. I modellen har dessutom beaktats att den förlängda vårterminen ska lättas upp med ett nytt vårlov som infaller i slutet av april.

Förändringar i de etablerade lovtiderna har konsekvenser för hela utbildningssystemet och påverkar därmed direkt en stor grupp skolelever och studerande samt vårdnadshavare till minderåriga elever. Dessutom påverkar förändringarna i skolornas och läroanstalternas arbets- och lovtider i stor utsträckning undervisnings- och utbildningsanordnarnas samarbetsnätverk samt de tjänster kommunerna ordnar för barn och unga samt familjer med barn i skolåldern. Förändringen förutsätter också att man kommer överens om arbets- och lovtider för personal som arbetar i skolorna.

Utkastet till promemoria har beretts som ett tjänsteuppdrag vid undervisnings- och kulturministeriet. Under arbetet har man hört tjänstemän vid Utbildningsstyrelsen och Studentexamensnämnden. I utkastet till promemoria granskas lovtiderna och konsekvenserna av eventuella förändringar i dem i första hand med tanke på undervisnings-

och kulturministeriets förvaltningsområde och utbildningssystemet. Promemorian är avsedd som grund för diskussionen om lovtider och fortsatta åtgärder i anslutning till dem.

För att få respons på modellerna samt för att komplettera och vid behov göra rättelser i promemorian genomfördes en remissrunda under tiden 22.5.–3.7.2026. Begäran om utlåtande riktades till sektorn för fostran och utbildning samt till centrala intressentgrupper inom branschen.

1. Modell för att senarelägga sommarlovet och göra vårterminen lättare

Tabell 1 Senareläggning av sommarlovet och centrala konsekvenser av detta

Förändring och konsekvenser	Sommarlovet inleds två veckor senare och vårterminen görs lättare
	• Sommarlovet inleds två veckor senare • Höstterminen inleds efter medlet av augusti • Arbetstiden under våren förlängs och hösten förkortas med en vecka • Ett nytt vårlov införs i slutet av april
Författningsändringar som krävs	Lagen om grundläggande utbildning (628/1998), 23 § (fullmakt att genom förordning föreskriva om när skolarbetet inleds i augusti och om lovtider under våren) Förordningen om grundläggande utbildning, 7 § (ändring av tidpunkten för avslutande av skolarbetet och nya bestämmelser om när skolarbetet inleds i augusti och om ett vårlov som varar minst en vecka)
Antalet lovdagar	Inga förändringar
Sommarlovetts längd	Sommarlovetts kortaste möjliga längd ska grunda sig på bestämmelser och vara några dagar kortare än det lov som hålls för närvarande; utbildningsanordnaren kan dock besluta om att förlänga lovet och inleda skolarbetet vid en senare tidpunkt i augusti än den föreskrivna tidpunkten
Höst-, jul- och vinterlov	Utbildningsanordnaren beslutar
Vårlov	En ny lovperiod på minst en vecka införs i slutet av april för att göra vårterminen lättare
Gemensam ansökan efter den grundläggande utbildningen, antagning av studerande, publicering av resultat, mottagning av studieplats och antagning av studerande på reservplats	Tidpunkten bestäms av undervisnings- och kulturministeriet; när slutbedömningen senareläggs till juni senareläggs också förutsättningarna för att genomföra den gemensamma ansökan. Studieplatsen tas emot i juli och valet av studerande på reservplats kan slutföras efter mitten av augusti
Yrkesutbildning	Utbildningsanordnarna beslutar om lovtiderna; det förekommer variationer i praxisen kring lov och för en del av yrkesutbildarna skulle det vara ändamålsenligt att göra praxisen enhetlig med grundskolornas praxis
Gymnasieutbildning	Utbildningsanordnarna beslutar om lovtiderna; i och med att den grundläggande utbildningens lovtider ändras kan det för gymnasiernas del vara ändamålsenligt att omplacera sina lovtider så att de motsvarar praxisen inom den grundläggande utbildningen
Studentexamensprov	Studentexamensnämnden fattar beslut om tidtabellerna och arrangemangen för studentexamensproven. Tidpunkterna för proven har inte genom författningar kopplats till de arbets- eller lovtider som anordnarna av gymnasieutbildning har fastställt och det kan beslutas att proven ska hållas vid ungefär de tidpunkter som de har ordnats under de senaste åren

Övergång till studier på högskolenivå	Konsekvenser uppstår endast om tidpunkterna för avläggande av studentexamen senareläggs
Kommuner	Planeringen av ordnandet av undervisningen, omfördelning av personalresurserna samt arrangemangen för olika tjänster i anslutning till den grundläggande utbildningen ordnas så att de motsvarar de förändrade arbets- och lovtiderna; dessutom kan det krävas att vissa kommunala tjänster riktas på ett nytt sätt
Undervisnings- och handledningspersonal	Förutsätter avtal om arbetstider.

I den offentliga debatten om grundskolornas sommarlov har framförts önskemål om att skolorna ska börja senare i augusti, och många kommer ännu ihåg de tider då sommarlovet fortsatte fram till mitten av augusti. Det att lovperioderna infaller jämnt under läsåret främjar elevernas ork och utbildningsanordnarna har bland annat förlängt höstlovet genom att flytta lovdagar från slutet av sommarlovet till oktober. På så sätt har sommarlovet förkortats och återgången till skolarbetet tidigare lagts.

I det här avsnittet beskrivs en modell genom vilken det är möjligt att senarelägga sommarlovet inom den grundläggande utbildningen. Sommarlovet inleds två veckor senare jämfört med nuläget, efter den sista vardagen vecka 24, och återgången till skolarbetet sker efter mitten av augusti, tidigast den första arbetsdagen vecka 34. I modellen beaktas att vårterminen förlängts, och för att göra den lättare föreslås ett nytt vårlov för att trygga elevernas ork under de sista månaderna av läsåret. Det minst en vecka långa vårlovet infaller i slutet av april, under veckorna 17 och 18, på det sätt som utbildningsanordnaren bestämmer.

I följande underavsnitt beskrivs hurdana ändringar i författningarna som förutsätts för att genomföra modellen och vilka konsekvenser verkställandet av modellen medför för utbildningssystemet.

1.1 Behov av författningsändringar

Det krävs ändringar i författningarna för att sommarlovet ska kunna inledas och avslutas senare än i nuläget och för att en ny lovperiod ska kunna införas. Bestämmelser om arbetstiderna inom den grundläggande utbildningen finns i lagen (628/1998) och förordningen (852/1998) om grundläggande utbildning, och den förändring som föreslås i modellen förutsätter att båda författningarna ändras. Genom en mer omfattande reglering än i nuläget kan man säkerställa att lov- och arbetstiderna är nationellt enhetliga till den del det är nödvändigt. Regleringen av lovtiderna minskar också behovet av nationell eller regional samordning av lovtiderna i början av förändringen innan den nya lovpraxisen etablerats. Den nya regleringen, som är mer omfattande än tidigare, inskränker emellertid beslutanderätten i fråga om lov- och arbetstider för de aktörer som anordnar grundläggande utbildning.

I 23 § i lagen om grundläggande utbildning finns bestämmelser om läsåret, antalet arbetsdagar samt bemyndigas undervisnings- och kulturministeriet att genom förordning bestämma när skolarbetet ska avslutas. För att modellen ska kunna genomföras förutsätts att det i lagen införs befogenheter att genom förordning även föreskriva om tidpunkten för återgången till skolarbetet samt om den lovperiod som infaller under våren.

Undervisnings- och kulturministeriet föreskriver i 7 § i förordningen om grundläggande utbildning att läsårets skolarbete avslutas den sista vardagen vecka 22, som är en lördag som infaller i månadsskiftet maj–juni. Modellen förutsätter att tidpunkten då skolarbetet avslutas

skjuts upp med två veckor. Nya bestämmelser är att återgången till skolarbetet sker tidigast den första arbetsdagen vecka 34 i augusti samt att det i slutet av april införs ett vårlov som är minst en vecka långt och som utbildningsanordnarna kan förelägga till veckorna 17 och 18.

Ett lagberedningsinitiativ om att omplacera sommarlovet inom den grundläggande utbildningen kan utgå från till exempel en skrivning i regeringsprogrammet, ett medborgarinitiativ, riksdagens uttalande eller ministeriets eget initiativ, som grundar sig på information som samlats in, utredningar eller uppföljning av konsekvenser av lagar. I det förberedande skedet sammanställs information om och synpunkter på initiativet samt bedöms behovet av ett lagberedningsprojekt, dess mål och genomförande. Hörandet av intressentgrupperna är en väsentlig del av de förberedande åtgärderna. Ett beslut om att det finns ett behov av att inleda ett lagberedningsprojekt fattas utifrån de förberedande åtgärderna.

Under den egentliga beredningen av lagar utreds bland annat juridiska frågor och alternativa lösningar jämte konsekvensbedömningar. En väsentlig del av beredningen är att skriva lagtexten och motiveringar. I fråga om ändringar i lagen om grundläggande utbildning förutsätts ett beslut av statsrådet för att en regeringsproposition ska överlämnas till riksdagen.

Texten i förordningen utarbetas i samband med lagberedningen när det föreskrivs om bemyndigande att utfärda en förordning.

1.2 Konsekvenser

Sommarlovets längd

Skolarbetet avslutas i juni, den sista vardagen vecka 24 och återupptas i augusti, tidigast den första vardagen vecka 34.

I den nya regleringen fastställs sommarlovets längd till minst nio veckor och om det genomförs på detta sätt blir lovet något kortare än det nuvarande sommarlovet. Anordnarna av grundläggande utbildning kan emellertid besluta att hålla ett längre lov och att skolarbetet ska inledas vid en senare tidpunkt i augusti än vad som föreskrivs.

Övriga lovtider

Under veckorna 17 och 18 i slutet av april införs ett vårlov som är minst en vecka långt. Anordnarna av grundläggande utbildning kan besluta om den exakta tidpunkten för lovveckan och även genom sitt eget beslut förlänga vårlovet.

Arbetstiden från sportlovet till sommarlovets början är lång trots att sommarlovet inleds relativt tidigt i början av juni. För att öka antalet arbetsveckor och senarelägga sommarlovet förutsätts att vårterminen görs lättare. En jämn periodisering av loven under läsåret stöder elevernas återhämtning, vila och rekreation.

Förändringarna i tidpunkten för sommarlovet och det nya vårlovet påverkar inte antalet lov- eller undervisningsdagar under terminen. Lovdagarna under våren fås genom att andra lovperioder förkortas med motsvarande antal lovdagar. Utbildningsanordnarna ska fortfarande besluta vilka andra lovperioder det är ändamålsenligt att genomföra under terminen med de lovdagar som återstår efter sommar- och vårlovet. Det är svårt att förutse i vilken mån utbildningsanordnarna upplever ett behov av att bevara eller göra ändringar i den rådande lovpraxisen i fråga om höst-, jul- och sportlovet. Under de senaste årtiondena har tidpunkterna för och längden på loven varit ganska etablerade och det har inte funnits något behov av att till exempel samordna loven nationellt. Det hör inte till undervisnings- och kulturministeriets eller Utbildningsstyrelsens uppgifter att komma överens om skolornas lovtider.

Gemensam ansökan efter den grundläggande utbildningen och urvalsprov

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar om tidtabellerna för den gemensamma ansökan efter den grundläggande utbildningen utifrån Utbildningsstyrelsens förslag. Den gemensamma ansökan gäller i första hand läropliktiga som i vårens gemensamma ansökan söker till gymnasier, yrkesinriktade grundutbildningar, utbildning som handleder för examensutbildning, utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv eller till linjer som är avsedda för läropliktiga vid folkhögskolor. Antagningen av studerande grundar sig i stor utsträckning på slutbedömningen.

Om skolarbetet avslutas två veckor senare än i nuläget skjuts slutbedömningen av den grundläggande utbildningen upp, vilket senarelägger den gemensamma ansökan till utbildningar efter den grundläggande utbildningen med motsvarande två veckor. Även antagningen av studerande, publiceringen av resultaten av den gemensamma ansökan, mottagandet av studieplatsen och antagningen av studerande på reservplatser skjuts upp. I praktiken skulle resultaten publiceras i slutet av juni, studieplatserna tas emot senast i juli och antagningen av studerande på reservplatser upphöra i slutet av augusti eller början av september.

Förutom att tidtabellerna för den gemensamma ansökan skjuts upp påverkar en senareläggning av sommarlovet även tidtabellen för inträdesproven på andra

stadiet, som skjuts fram med två veckor. Inom yrkesutbildningen finns över 200 ansökningsobjekt för vilka det ordnas separata inträdesprov. De största branschspecifika effekterna i fråga om antalet studerande gäller inträdesprov till grundexamina inom social- och hälsovårdsbranschen, inom vilken det finns över 50 ansökningsobjekt. I fråga om grundexamina i pedagogisk verksamhet och handledning finns 30 ansökningsobjekt. Inom gymnasieutbildningen syns förändringarna för gymnasier som har olika prioriteringar och en särskild uppgift, om de ordnar inträdes- eller lämplighetsprov.

Enligt läropliktslagen är en anordnare av grundläggande utbildning skyldig att handleda och övervaka att en läropliktig elev söker till en utbildning efter den grundläggande utbildningen i årskurs 9. Om en läropliktig elev inte får en studieplats i den gemensamma ansökan, fortsätter anordnaren av grundläggande utbildning handledningen efter att vårterminens skolarbete avslutats och hjälper den läropliktiga eleven att söka en studieplats i den kontinuerliga ansökan efter den gemensamma ansökan. Förslaget om att flytta sommarlovet senarelägger också tidtabellerna för genomförandet av den så kallade sommarhandledningen under den grundläggande utbildningen med två veckor och påverkar därigenom semestrarna för personer som handleder läropliktiga elever.

Om en läropliktig ung person ännu efter sommaren saknar studieplats eller avbryter studier som inletts, övergår handlednings- och tillsynsansvaret enligt läropliktslagen på basis av en anmälan från den grundläggande utbildningen eller utbildningsanordnaren till den ungas boendekommun. En senareläggning av sommarlovet påverkar den tidpunkt för fullgörande av läroplikten som avses i 11 § 1 mom. i läropliktslagen. För närvarande fastställer undervisnings- och kulturministeriet tidpunkten till slutet av augusti. Om sommarlovet senareläggs flyttas tidpunkten för granskning av huruvida läroplikten fullgörs närmare mitten av september.

Utbildning på andra stadiet

Inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen regleras inte lovtiderna, men i synnerhet inom gymnasieutbildningen har man följt samma praxis gällande lov som inom den grundläggande utbildningen. Om lovtiderna inom den grundläggande utbildningen ändras kan det vara ändamålsenligt att anordnare av gymnasieutbildning och eventuellt även en del av anordnarna av yrkesutbildning ändrar sina läroanstalters arbetstider och lovtider så att de motsvarar arbets- och lovtiderna inom den grundläggande utbildningen.

Hur förändringar i lovtiderna påverkar proven i studentexamen

Bestämmelser om avläggande av studentexamen finns i lagen om studentexamen (502/2019). Enligt lagens 4 § ordnar läroanstalter som ger gymnasieutbildning proven i studentexamen samtidigt två gånger per år. Studentexamensnämnden bestämmer närmare om anordnandet av prov samt om tidtabeller och arrangemang.

Nämnden utarbetar bland annat proven och meddelar en närmare tidtabell för den preliminära bedömningen av alla prov separat för varje examenstillfälle. Tidtabellen utarbetas så att den preliminära bedömningen av varje prov är klar cirka tolv arbetsdagar efter provet. Dessutom reserveras 14 dagar för bedömningen av en provprestation.

Tidtabellen för proven i studentexamen och arrangemangen i anslutning till dem har inte på författningsnivå kopplats till gymnasiernas arbetstider. När studentexamensnämnden bestämmer tidpunkterna för proven beaktar den bland annat studerandenas ork, genomförandet av provarrangemangen i gymnasier och den tid som krävs för bedömningen av prov med stort antal examinander. Dessutom säkerställs att studerandena har tid att söka till högskolor, till exempel att förbereda sig för inträdesprov.

Ändringar i lovtiderna inom den grundläggande utbildningen påverkar i regel inte tidtabellerna för proven i studentexamen. Det finns inget behov av ändringar ens om anordnarna av gymnasieutbildning beslutar att genomföra lovtiderna på det sätt som föreslås i modellen. Proven kan genomföras vid nuvarande tidpunkter i mars–april och september–oktober. Om anordnarna av gymnasieutbildning övergår till att följa de arbets- och lovtider som i modellen föreslås för den grundläggande utbildningen, förändras examinandernas tid att förbereda sig för proven en aning jämfört med nuläget. Utbildningsanordnarna har emellertid under vårterminen möjlighet att kompensera för minskningen av antalet arbetsdagar till följd av att sommarlovet omplaceras till exempel genom att förkorta läsledigheten. Den studietid som examinanderna har till sitt förfogande på hösten påverkas av huruvida utbildningsanordnaren beslutar att förlänga sommarlovet mer än vad som föreslås i modellen, det vill säga till vecka 34 eller senare.

Om proven i studentexamen genomförs vid nuvarande tidpunkter är det möjligt att söka till fortsatta studier enligt den nuvarande tidtabellen.

En student har inte rätt till studiestöd. Om gymnasiernas vårtermin i enligt med den föreslagna modellen fortsätter till vecka 24, men examen blir klar vecka 22

enligt den nuvarande tidtabellen, minskar antalet studiestödsveckor för dem som utexamineras på våren med två veckor jämfört med nuläget.

Övergång från andra stadiet till högskoleutbildning

För att söka till studier på högskolenivå förutsätts att den sökande har slutfört sina studier på andra stadiet och är behörig att söka till fortsatta studier. Inom yrkesutbildningen avläggs examina flexibelt året runt. Även tidpunkterna för avläggande av gymnasiets lärokurs kan variera. Däremot avlägger examinander i studentexamen sin examen samtidigt och genom ett provförfarande som centraliserats på nationell nivå. Om tidpunkterna för avläggande av studentexamen och examensproven senareläggs och ordnas några veckor senare än i nuläget, påverkar ändringarna ansökan till utbildning på högre nivå. Den föreslagna modellen kräver dock inte att proven flyttas.

Kommunernas uppgifter

Kommunerna har en central roll om skolornas lov- och arbetstider ändras. Verkställandet förutsätter att kommunerna planerar ordnandet av undervisningen, omfördelar personalresurserna samt ordnar olika tjänster i anslutning till den grundläggande utbildningen så att de motsvarar de förändrade arbets- och lovtiderna.

När kommunen ordnar undervisningen samarbetar den med andra aktörer och tjänsteproducenter. Förändringar i skolornas arbets- och lovtider påverkar till exempel avtalen med de måltids-, fastighets- och renhållningstjänster som skolorna anlitar eller ordnandet av kollektivtrafik och skolskjutsar. Man behöver också avtala om till exempel ordnandet av de elevhälsotjänster som välfärdsområdena ansvarar för så att tjänsterna finns tillgängliga under den tid då skolarbetet pågår.

Kommunerna koordinerar bland annat hobbyverksamhet under barns och ungas lov. Endast en del av vårdnadshavarna kan ordna sina semestrar så att de täcker skolornas alla lov. Det är upp till familjerna och kommunerna att ordna vård för de minsta eleverna under de dagar då föräldrarna arbetar. Om det sker förändringar i skolornas lovtider måste hobby-, ungdoms-, idrotts- och lägstjänsterna organiseras på ett nytt sätt så att de erbjuds i rätt tid. De hobby- och lägstjänster som i nuläget erbjuds skolelever har placerats i juni och början av augusti samt under höst- och sportlovsveckan, då skolorna i kommunens område har lov.

Kommunerna bör också följa upp hur förändringen påverkar behovet av småbarnspedagogik, särskilt under sommarmånaderna.

Undervisnings- och handledningspersonalens arbetstider

Inom den grundläggande utbildningen påverkar en senareläggning av loven undervisnings- och handledningspersonalens arbets- och semestertider. Om lärarnas arbetstid har avtalats i tjänste- och arbetskollektivavtalet för undervisningssektorn (UKTA). Lärarens arbete är indelat i undervisningsarbetstid och avbrott i undervisningsarbetstiden, vilket innebär skollov.

Undervisningspersonal som omfattas av systemet med totalarbetstid har också rätt till semester. Numera kan lärare inte förordnas till undervisningsarbete under sommaren i större utsträckning eller för en längre tid, om man inte lokalt kommer överens om sommarundervisningen med förtroendemannen. Även läroanstaltens övriga lovtider är skyddade på samma sätt. Förändringar i lovtiderna förutsätter att det ingås nya avtal om lärarnas arbetstider.

Ändringar i tidtabellen för den gemensamma ansökan efter den grundläggande utbildningen påverkar arbetet för den undervisnings-, handlednings- och förvaltningspersonal som arbetar med antagningsärenden vid gymnasier, yrkesläroanstalter och folkhögskolor.

2 Skolornas och läroanstalternas arbetstider

2.1 Förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Författningar

Bestämmelser om arbetstiderna inom den grundläggande utbildningen finns i lagen (628/1998) och förordningen (852/1998) om grundläggande utbildning. Bestämmelserna om skolans arbetstider konkretiserar barnets rätt till vila och fritid. De reglerar undervisningens omfattning och nivå, elevernas rättigheter och ordnandet av studiesociala förmåner samt indirekt även kostnaderna för undervisningen. Dessutom fungerar bestämmelserna om skolornas arbetstid som arbetarskyddsnormer för skolans personal.

Enligt 23 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning börjar läsåret den 1 augusti och avslutas den 31 juli i den grundläggande utbildningen. Läsåret har 190 arbetsdagar. Läsårets

arbetsdagar minskas dock med självständighetsdagen, trettondagen och första maj när dessa infaller på en annan vardag än lördag. Om vederbörande ministerium ger sitt tillstånd kan arbetsdagarna av särskilda skäl vara fler än vad som bestämts.

I 7 § i förordningen om grundläggande utbildning föreskrivs att läsårets skolarbete avslutas den sista vardagen vecka 22, som är en lördag i månadsskiftet maj–juni.

Enligt 23 § 3 mom. i lagen om grundläggande utbildning ersätts när undervisning av tvingande skäl inte kan ordnas och målen i läroplanen inte annars kan nås de förlorade arbetsdagarna genom att arbetstiden förlängs med högst sex dagar. Därmed kan skolarbetet avslutas vid den tidpunkt som utbildningsanordnaren bestämmer (7 § i förordningen om grundläggande utbildning).

Enligt 24 § i lagen om grundläggande utbildning får elevernas arbetsmängd inte vara större än att dessa med beaktande av den tid som används för skolgången, skolresorna och hemuppgifterna får tillräcklig tid för vila, rekreation och fritidsintressen. I 3 § i förordningen om grundläggande utbildning föreskrivs om den grundläggande utbildningens omfattning per år och per vecka och i 4 § om arbetsmängden per dag.

Lovpraxis

Enligt lag avslutas läsåret och skolarbetet avslutas i alla grundskolor den sista vardagen vecka 22. I övrigt kan utbildningsanordnarna självständigt besluta om skolornas arbets- och lovtider så att antalet arbetsdagar under läsåret är 190. Till exempel börjar läsåret officiellt den 1 augusti, men i praktiken beslutar utbildningsanordnaren lokalt om när läsåret de facto inleds. I Finland inleds skolarbetet i allmänhet under den första halvan av augusti.

Ofta fattas beslutet om lovtider och när undervisningen inleds i början av det nya läsåret koordinerat inom kommunen eller i samarbete med närområdena. För närvarande förekommer i praktiken ingen nationell samordning av praxisen för lov och tidpunkten för till exempel sportlovet regleras inte nationellt. Eftersom de huvudsakliga tidpunkterna för loven har varit etablerade under flera årtionden har man vant sig vid att besluta om lovtiderna inom relativt smala tidsfönster.

Enligt uppgifter som Utbildningsstyrelsen samlat in inleddes höstterminen för den grundläggande utbildningen i centralstäderna i landskapen i Fastlandsfinland läsåret 2023–2024 den 9 eller 10 augusti. Flera kommuner har under de senaste åren övergått till att hålla en vecka höstlov i skolorna. Detta arrangemang har i praktiken lett till att skolarbetet inletts tidigare i augusti.

- Höstlov hölls i huvudsak vecka 42–43 i slutet av oktober.
- Det var vanligast att jullovet inleddes lördagen den 23 december 2023 och avslutades lördagen den 6 januari 2024 eller söndagen den 7 januari 2024.
- Sportlovet var graderat enligt område under en treveckorsperiod:

Vecka 8 (19–23.2.2024): huvudstadsregionen, Björneborg, Åbo

Vecka 9 (26.2–1.3.2024): bland annat Tavastehus, Kotka, S:t Michel, Tammerfors

Vecka 10 (4–8.3.2024): Kommunerna i Norra och Östra Finland, till exempel Uleåborg, Rovaniemi, Kuopio

Grundskolornas hösttermin är cirka 19 veckor och vårterminen 21 veckor lång. Det finns forskningsrön som visar att välbefinnandet, det upplevda hälsotillståndet och orken hos elever inom den grundläggande utbildningen är sämst under vårterminen, från slutet av mars till slutet av maj. I de grannländer till Finland där sommarlovet inleds senare i juni har terminen brutits med en längre lovperiod som infaller under våren och som inte finns i Finland.

2.2 Gymnasieutbildning

Författningar

I gymnasielagen (714/2018) finns inga bestämmelser om att gymnasieutbildningen indelas i årskurser eller om läsåret och antalet arbetsdagar. Enligt 13 § i gymnasielagen ska utbildningsanordnaren ordna undervisningen och handledningen av studierna enligt lärokursen så att gymnasieutbildningens lärokurs kan slutföras på tre år. När studierna ordnas ska utbildningsanordnaren säkerställa att målen för utbildningen uppnås och att den studerandes förutsättningar att slutföra lärokursen och avlägga studentexamen inte äventyras.

Lovpraxis

Anordnaren av gymnasieutbildningen fattar beslut om gymnasiernas läsår till exempel i sina årsplaner. Ofta följer besluten arbets- och lovtiderna inom den grundläggande utbildningen. Läsåret börjar i allmänhet den andra veckan i augusti och avslutas i månadsskiftet maj–juni. Gymnasierna och den grundläggande utbildningen har delvis gemensamma lärare, lokaler och mathållning, vilket för sin del har bidragit till att läsåren följer samma rytm.

I gymnasierna är det så kallade läslovet en period utan undervisning som har gett abiturienterna möjlighet att i lugn och ro förbereda sig för studentskrivningarna och repetera examensämnen. Numera avlägger examinanderna ofta examensproven i flera etapper och läslovet betydelse har delvis minskat. Särskilt de examinander som koncentrerar sina examensprov till våren har nytta av läslovsperioden. Perioden fungerar också som ett symboliskt slutskede för gymnasiestudierna. Läslovet infaller från mitten av februari till början av skrivningarna.

2.3 Yrkesutbildning

Författningar

Lagen om yrkesutbildning (531/2017) innehåller inga bestämmelser om läsåret eller arbetstiden inom utbildningen. Enligt 61 § i lagen har studerande rätt att i olika lärmiljöer få sådan undervisning och handledning som dels gör det möjligt att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Förvärvandet av kunnande vid läroanstalten och i andra lärmiljöer samt undervisningen, handledningen och stödet schemaläggs och dimensioneras enligt den studerandes behov. För en studerande som inleder en utbildning utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet, där individuella uppgifter om förvärvande och påvisande av kunnande antecknas. För läropliktiga ska den personliga utvecklingsplanen för kunnandet utarbetas så att tiden för avläggande av yrkesinriktad examen enligt planen är högst fyra år. (44 § 1 och 2 mom.)

Lovpraxis

Yrkesutbildningen planeras och genomförs studerandeorienterat och när de personliga utvecklingsplanerna för kunnandet utarbetas är det möjligt att komma överens om studier och lov individuellt. Inom yrkesutbildningen varierar tidpunkten för undervisningen och loven inte bara mellan utbildningsanordnarna utan också inom en och samma utbildningsanordnare. Variationen kan till exempel vara bransch- eller examensspecifik, gruppsspecifik eller individuell. En del utbildningsanordnare följer under läsåret tidtabeller som motsvarar läsåret inom den grundläggande utbildningen. För andra utbildningsanordnare pågår läsåret hela året och då erbjuds utbildning på ett kundorienterat sätt under hela året enligt studerandenas behov. En del av utbildningsanordnare erbjuder både utbildningar som följer läsåret inom den grundläggande utbildningen och utbildningar som ordnas under hela året.

2.4 Yrkeshögskolor och universitet

Författningar

Enligt lagstiftningen om universitet och yrkeshögskolor börjar högskolornas läsår den 1 augusti och avslutas den 31 juli. De autonoma högskolorna får själva bestämma om tidtabellen för ordnande av undervisning.

Lovpraxis

Studierna vid högskolorna börjar i nuläget i slutet av augusti eller i början av september. Det förekommer variationer i fråga om när undervisningen avslutas på våren, men studierna avslutas i allmänhet i april–maj. Många högskolor ordnar också undervisning i olika former på sommaren.

3 Utvecklingen av lovtiderna i Finland

Det finns en lång tradition bakom lovens nuvarande placering inom den grundläggande utbildningen, liksom också för att utbildningsanordnarna vid sidan av regleringen av lovtiderna har kunnat tillämpa prövning. Vid placeringen av lovtiderna har man beaktat bland annat festtraditioner, olika behov i arbetslivet och väderleksförhållandena. Sommarsemestrarna har till exempel påverkats av universitetsstuderandenas festtraditioner på våren, som hade stor betydelse för den kulturella utvecklingen i Finland vid sekelskiftet mellan 1800- och 1900-talet.

År 1866 fastställdes i folkskoförordningen läsårets längd till 43 veckor. Skolåret inleddes då i början av augusti och avslutades i mitten av juni. Bakgrunden till skolförordningen var Cygnaeus förslag om att inrätta en folkskoleinstitution i Finland. Förslaget innehöll bland annat en tanke om att loven borde anpassas till de lokala väderförhållandena och andra omständigheter. Senare bestämdes i Hans kejsarliga majestäts nådiga skolordning från år 1872 att läsåret skulle inledas den 1 september och avslutas den 15 juni.

Enligt läropliktslagen från år 1921 var folkskolans läsår 36 veckor långt. I begränsade folkskolor var längden 40 veckor. Undervisningstiden fördelades emellertid mellan olika klasser, varvid den verkliga undervisningstiden per elev var kortare. I förordningen som kompletterar läropliktslagen föreskrevs att läsåret i högre folkskolan skulle börja senast den 1 september och i lägre folkskolan beslutade folkskolans direktions om när läsåret skulle börja och avslutas. Den begränsade folkskolan hade sin egen tidtabell.

Folkskolelagen från år 1957 fastställde läsåret till tiden 1 augusti–31 juli. Skolarbetets längd under läsåret var 200 arbetsdagar och skolarbetet skulle inledas den 1 september och avslutas den sista vardagen i maj. Enligt förordningen som preciserar folkskolelagen kunde arbetet avbrytas för högst 12 dagar på hösten, om majoriteten av eleverna behövdes som hjälp för lantbruksarbete eller andra motsvarande arbeten. Avbrottet i skolarbetet på hösten kallades ofta för ”potatisupptagningslov”. De förlorade arbetsdagarna måste ersättas. Utöver sommarlovet hölls ett minst 12 dagars jullov och 5 dagars påsklov.

I slutet av 1960-talet tidigarelades inledandet av skolarbetet till början av augusti och genom grundskoleförordningen förlängdes läsårets arbetstid. Läsårets arbete inleddes i början av augusti och avslutades den 15 juni. Utöver sommarlovet hölls ett 11–15 dagars jullov och 5 dagars påsklov. Lördagarna i september och maj samt i vissa fall lördagarna i augusti och juni var lovdagar.

År 1971 övergick man genom ett temporärt arrangemang till femdagars arbetsvecka, och därmed minskades läsårets längd till 190 dagar. Ett 190 dagar långt läsår blev stadigvarande praxis år 1972. Förändringen återspeglade den övergång till fem dagars arbetsvecka som skett i arbetslivet. Först bestämdes att skolarbetet skulle inledas den 23 augusti, men år 1972

slopades regleringen av folkskolornas lov genom lag och i fortsättningen inleddes skolarbetet den dag i augusti som skolstyrelsen särskilt bestämt.

I grundskolelagen från år 1982 uteslöts fastställandet av ett datum för inledande av skolarbetet från skolstyrelsens uppgifter och beslut om när skolorna skulle börja fattades i fortsättningen lokalt. Det gavs emellertid ramar för besluten. I grundskoleförordningen från år 1984 föreskrevs att elevernas skolarbete skulle inledas i augusti och avslutas den sista vardagen vecka 22. Tidpunkten för inledandet av skolarbetet skulle meddelas elevernas vårdnadshavare innan föregående läsårs skolarbete avslutades. I skoldistrikt där elevernas skolresor var långa eller på annat sätt besvärliga, om isbildning eller issmältning på vattendrag utgjorde hinder för en oavbruten skolgång eller om något annat särskilt skäl krävde det, kunde läsårets skolarbete avslutas senare än föreskrivet i juni. Utöver sommarlovet hade grundskolan ett minst tio dagar långt jullov. Lediga dagar var lördagar, om inte kommunen hade beslutat något annat.

4 Lovtider i Europa

I Europa varierar skolornas praxis för lov. I många länder fattas beslut om lovtiderna till exempel enligt förvaltningsområde, lokalt eller utbildningsanordnare. Det förekommer variationer i antalet lovdagar, lovperiodernas längd och antal samt hur loven placeras under olika skeden av året. Det förekommer stora variationer mellan länderna och det finns ingen särskild "allmäneuropeisk" lovpraxis som loven i Finland kan jämföras med.

I OECD-länderna har samlats in information om antalet undervisnings- och lovdagar. Enligt OECD fördelas undervisningen i grundskolorna (ISCED 1 och 2) på i genomsnitt 38 skolveckor. Det förekommer dock stora skillnader mellan länderna. Medan lovens totala längd är i genomsnitt cirka 14 veckor per år är loven som minst kortare än 11 veckor (Costa Rica och Danmark) och som längst 17 veckor (Grekland, Lettland och Litauen). Finland ligger nära medelvärdet i fråga om lovens totala längd. (How is the school year organised in OECD countries, OECD:s publikation 2024)

Eurydice publicerar varje år uppgifter om lov inom den grundläggande utbildningen i 39 europeiska länder (primary and secondary general education). Uppgifterna uppdaterades i september 2025 och finns på Eurydices webbplats (<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/data-and-visuals/european-school-calendars>).

I de uppgifter som Eurydice samlar in fästs uppmärksamhet såväl vid antalet lovdagar som vid antalet avbrott under året. Med tanke på elevernas ork är det viktigt att de får ha återhämtande ledigheter genom året. I undervisning som motsvarar grundskolan fördelas

elevernas ledigheter så att det utöver sommarlovet hålls 1–4 andra (minst en vecka långa) lovperioder under året. Utöver sommarlovet ordnas ledigheter

- i fyra perioder i 15 länder, till exempel Sverige, Norge, Estland, Frankrike och Österrike
- i tre perioder i 8 länder, till exempel Finland, Tyskland och Irland
- i två perioder i 14 länder, till exempel Island, Spanien, Grekland och Polen
- i en period i 3 länder, till exempel Italien.

I Europa varierar skolornas sommarlov från 6 till 13 veckor och genomsnittet är 10 veckor. I Finland är sommarlovet cirka 9,5 veckor långt. I Finland är sommarlovet andel stor jämfört med de övriga lovperioderna under året. Till exempel i Sverige och Norge är antalet lovdagar jämfört med i Finland proportionellt sett fler under andra årstider än sommaren.

Tabell 3 Antalet lovdagar och deras indelning i perioder inom den grundläggande utbildningen i Finland, Sverige, Norge, Danmark och Estland (källa: Eurydice)

Land	Sommarlovet s längd (dagar)	Antal dagar i övriga lov (minst en vecka långa)	Antal övriga lovperioder (minst en vecka långa)	Antal lovperioder i föregående kolumn som är minst två veckor långa
Finland	67	30	3	1
Sverige	68	41	4	1
Norge	60	36	4	1
Danmark	42	36	4	1
Estland	83	35	4	1

Variationerna i lovtidernas längd och rytm inverkar på hur sommarloven infaller i årskalendern. I fråga om utbildning på grundskolenivå är det i synnerhet ett nordiskt fenomen att skolarbetet inleds i augusti. I Finland, Sverige och Norge fattas beslut om när skolarbetet inleds lokalt och tidpunkten för när skolarbetet inleds i augusti varierar. I Finland inleds emellertid skolarbetet cirka en vecka tidigare än i grannländerna. I Estland återvänder man till skolorna i början av september. I Bulgarien och Portugal samt i de flesta regionerna i Italien inleds skolarbetet i mitten av september eller senare.

På motsvarande sätt inleds sommarlovet tidigare i Finland. Till skillnad från i grannländerna har man i Finland inte tagit i bruk en längre lovperiod under våren, varefter studierna kan fortsätta effektivt i juni. På Island inleds sommarlovet ännu tidigare än i Finland, redan efter mitten av maj.

I OECD:s rapport *How is the school year organised in OECD countries* nämns en undersökning (Kromydas m.fl., 2022: *The effect of school summer holidays on inequalities in children and young people's mental health and cognitive ability in the UK using data from the millennium cohort study*), som visar att långa lov ökar ojämlikheten ur ett utbildningsperspektiv. Enligt undersökningen kan den stimulans som elever i svagare ställning får och stärkandet av kompetensen under loven bli ringa. Därför har man i vissa länder inlett en diskussion om att förnya skolornas lovpraxis. Det har emellertid konstaterats vara utmanande att förkorta sommarlovet eftersom elever, föräldrar och lärare motsätter sig det. Trots det utreds en förkortning av sommarlovet till exempel i England och Frankrike. I England utreds i samband med en eventuell förkortning av sommarlovet möjligheterna att förlänga andra lov, och i Frankrike diskuteras ett förslag om att förkorta sommarlovet samtidigt som de övriga loven bibehålls oförändrade. Förslagen är tills vidare i diskussionsskedet och i OECD:s rapport konstateras att förändringar i loven förutsätter noggrant övervägande och omfattande samförstånd innan de genomförs.

5 Sammanställning av utlåtandena